

Henryk Korzusznik

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Zamiejscowy w Chorzowie,
Katedra Finansów i Bankowości

Portfel kredytowy sektora bankowego w Polsce w warunkach wzrostu ryzyka

Streszczenie. W artykule podjęto próbę bliższej charakterystyki kierunków przeobrażeń portfela kredytowego banków w Polsce w okresie silnego wzrostu ryzyka po 2007 r. W szczególności uwagę skoncentrowano na następujących zagadnieniach: współczesny kształt sektora bankowego w wyniku procesu transformacji, polityka kredytowa banków w warunkach zachwiania równowagi, tempo rozwoju i zmiany struktury portfela kredytowego sektora bankowego, jakość czynnych kredytów. W opracowaniu wykorzystano m.in. materiały i opracowania KNF, NBP oraz materiały źródłowe wybranych banków w zakresie polityki kredytowej.

Słowa kluczowe: sektor bankowy, portfel kredytowy, jakość ekspozycji kredytowych, ryzyko kredytowe

1. Wprowadzenie

Alokacja pozyskanych środków finansowych w dochodowe aktywa jest jednym z podstawowych obszarów działalności bankowej. Jest to proces złożony, przebiegający w warunkach wielu systemowych i wewnątrzbankowych regulacji, absorbujący zespoły pracownicze central banków, ogniw pośrednich, a w szczególności sieci placówek operacyjnych, będących podstawowym ogniwem sprzedaży instrumentów finansowych. Generuje wiele różnych rodzajów ryzyka kredytowego¹, ale jest jednocześnie zasadniczym źródłem dochodów banków, a z drugiej strony – finansowania potrzeb gospodarstw domowych oraz podmiotów funkcjonujących na rynku.

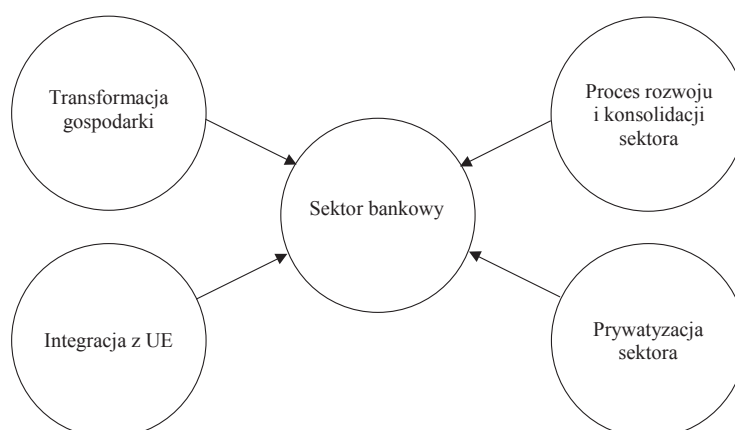
¹ Zob. A. Krysiak, A. Staniszevska, M.S. Wiatr, *Zarządzanie portfelem kredytowym banku*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012, s. 13-20.

Celem opracowania jest próba bliższej charakterystyki portfela kredytowego sektora bankowego w Polsce w latach 2008-2011, w sytuacji globalnego zachwiania równowagi. W szczególności uwagę skoncentrowano na takich zagadnieniach, jak: struktura podmiotowo-własnościowa sektora bankowego w Polsce, polityka kredytowa banków w sytuacji wzrostu ryzyka, dynamika i struktura zadłużenia kredytowego podmiotów rynkowych, jakość portfela.

W pracy wykorzystano materiały i opracowania Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, wybraną literaturę przedmiotu, a także własne spostrzeżenia związane z wieloletnim uczestnictwem w sferze kredytowania mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

2. Struktura sektora bankowego w Polsce

Można wyróżnić następujące czynniki determinujące proces przebudowy polskiego sektora bankowego po 1988 r. (rys. 1):

Rys. 1. Determinanty procesu kształtowania sektora bankowego w Polsce

Źródło: opracowanie własne.

1. Transformacja gospodarki. Reforma polskiej gospodarki, zapoczątkowana w 1989 r., której ważnym elementem jest system finansowy², umożliwiła intensyfikację przemian w sektorze bankowym oraz stworzyła warunki dla rozwoju rynkowych form transakcji. Wyzwoliła także sprzyjające warunki do budowy poszczególnych segmentów systemu finansowego, w tym rynków pieniężnego, kapitałowego czy walutowego, w obszarze których działają instytucje bankowe.

² Zob. L. Balcerowicz, *Rozwój systemu finansowego*, „Bezpieczny Bank” 2005, nr 4, s. 125-126.

Tabela 1. Podmioty prowadzące działalność operacyjną w sektorze bankowym

Wyszczególnienie	1993	2000	2008	2011	Zmiany
Banki komercyjne	87	74	52	47	–40
Oddziały instytucji kredytowych	–	–	18	19	+19
Banki spółdzielcze	1653	680	579	574	–1079
Ogółem	1740	754	649	640	–1100

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja finansowa banków w 2001 r. Synteza*, Narodowy Bank Polski, Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego, Warszawa, kwiecień 2001, s. 24; *Raport o sytuacji banków w 2011 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2012, s. 23.

2. Integracja z Unią Europejską. Przystąpienie 1 maja 2004 r. Polski do Unii Europejskiej niewątpliwie zdynamizowało proces oddziaływania zewnętrznych megatendencji, jak globalizacja, liberalizacja i deregulacja w przepływach usług finansowych i kapitału, rozwój technik bankowych czy też skalę i strukturę zapotrzebowania na produkty i usługi bankowe.

3. Proces rozwoju i konsolidacji sieci banków. Już w styczniu 1989 r. przyjęto dwie podstawowe regulacje w randze ustawy, zawierające fundamentalne dla systemu bankowego normy³.

Proces rozwoju uniwersalnych banków komercyjnych rozpoczęto od powołania dziewięciu nowych podmiotów z centralami w głównych regionach Polski. Miały one początkowo formę banków państwowych wyposażonych w kapitał rzeczowy i finansowy przez NBP, a w 1991 r. zostały przekształcone w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa.

Inicjatywy tworzenia kolejnych banków rodziły się w różnych środowiskach. W zakładaniu banków uczestniczył zarówno kapitał państwowy, jak i prywatny, w tym z udziałem inwestorów zagranicznych.

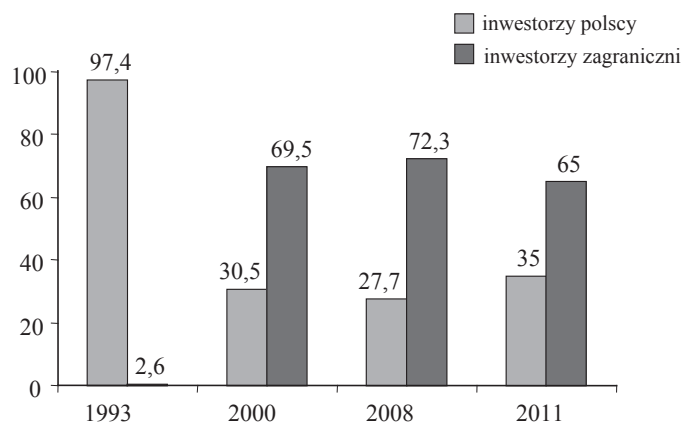
Ten proces rozwoju uległ jednak wkrótce zahamowaniu. Na dużą skalę zanotowano upadłości i likwidacje, fuzje i przejęcia. Nadmienić należy, że jedynie w grupie banków spółdzielczych fuzje i przejęcia przebiegały przy udziale podmiotów krajowych.

4. Prywatyzacja sektora bankowego. Wyjściowe warunki, w jakich funkcjonował sektor bankowy w Polsce u progu transformacji, uczyniły prywatyzację niepowtarzalnym wyzwaniem⁴. Podkreślić trzeba, że dodatkowo sytuację sektora utrudniała głęboka nierównowaga makroekonomiczna i towarzysząca jej hiperinflacja.

Proces transformacji sektora bankowego w Polsce przyniósł istotną redukcję liczby podmiotów, co ilustrują dane zawarte w tabeli 1.

³ Zob. *System bankowy w Polsce w latach dziewięćdziesiątych. Uaktualniony*, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2001, s. 36-38.

⁴ Zob. J. Zombirt, *Ewolucja struktury własnościowej i nadzoru bankowego*, w: *Horyzonty bankowości 2011. Raport specjalny*, „Miesięcznik Finansowy Bank” 2011, s. 24-27.

Rys. 2. Udział grup inwestorów w aktywach sektora bankowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja finansowa banków w 2006 r. Synteza*, Warszawa, czerwiec 2007, s. 32; *Raport o sytuacji banków w 2011 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2012, s. 24.

W 2011 r. ogólna liczba banków i oddziałów instytucji kredytowych prowadzących działalność operacyjną wynosiła 640 i była o 1100 podmiotów mniejsza niż w roku wyjściowym. Zaprezentowane dane pozwalają stwierdzić, że:

- zdecydowane nasilenie procesu redukcji podmiotów miało miejsce w latach 1993-2000 (prawie 90% ogółu przypadków),
- proces ten koncentrował się przede wszystkim w sektorze bankowości spółdzielczej (aż 98% przypadków). Ubyło prawie dwie trzecie banków spółdzielczych, ale także niemal połowa banków komercyjnych,
- struktura podmiotowa sektora bankowego, mimo przedstawionych zmian w latach 1993-2000, nie uległa zasadniczym przeobrażeniom. Banki spółdzielcze stanowiły na koniec 2011 r. 90% ogółu (w 1993 r. 95%), banki komercyjne w formie spółek akcyjnych nieco ponad 7% (było 5%), a oddziały instytucji kredytowych prawie 3%.

Inwestorzy krajowi na koniec 2011 r. kontrolowali 10 banków komercyjnych, w tym Skarb Państwa 4 (PKO BP S.A., Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Poczty S.A., Bank Ochrony Środowiska S.A.) oraz banki spółdzielcze.

Inwestorzy zagraniczni zarządzali 37 bankami komercyjnymi oraz oddziałami instytucji kredytowych.

Zmiany struktury własnościowej, mierzone udziałem danej grupy w aktywach sektora bankowego, ilustruje rysunek 2.

Jak wynika z rys. 2, po 1993 r. nastąpił zasadniczy wzrost udziału w aktywach sektora podmiotów kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych. Na koniec 1993 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 2,6%, w 2000 r. wzrósł do 69,5%, zaś w 2011 r. osiągnął 65%. Dla polskich akcjonariuszy przyjmował odpowiednio następujące wartości: 97,4%, 30,5%, 27,7%, 35,0%.

Struktura własnościowa sektora bankowego nie ulega od dłuższego czasu istotnym zmianom. Jest rozproszona, a większościowe pakiety akcji posiadają inwestorzy z 18 krajów, w tym m.in. z Włoch, Niemiec, Holandii, Stanów Zjednoczonych, Hiszpanii, Francji czy Portugalii. Notuje się rozwój transgranicznej działalności bankowej przez oddziały instytucji kredytowych.

Cechą współczesnego systemu bankowego jest dwupoziomowość⁵. Na poziomie bankowości centralnej funkcjonuje Narodowy Bank Polski, który pełni funkcje typowe dla tego rodzaju instytucji w gospodarce rynkowej tj. makroekonomiczne i o charakterze systemowym. Nie uczestniczy w bezpośrednim świadczeniu usług na rzecz podmiotów niefinansowych. Na poziomie bankowości operacyjnej działają banki w trzech formach organizacyjno-prawnych tj. państwowe, spółki akcyjne oraz spółdzielcze.

3. Polityka kredytowa banków komercyjnych w warunkach wzrostu ryzyka

Podstawą akcji kredytowej są umowy cywilnoprawne, w tym umowa kredytu i umowa pożyczki, mimo podobieństwa funkcji znacząco się od siebie różniące pod względem konstrukcyjnym⁶. Można je nazwać umowami kredytowymi *sensu stricto*. W praktyce bankowej spotyka się także umowy, które pełnią lub, w zależności od okoliczności, mogą pełnić w sposób pośredni funkcje instrumentu kredytowania, np. umowa o zlecenie udzielenia gwarancji bankowej. Określone powyżej rodzaje umów łącznie mogą być kwalifikowane jako umowy kredytowe w szerokim zakresie.

Z procesem sporządzania oraz wypełnianiem umów kredytowych zgodnie z postanowieniami wiąże się zawsze ryzyko. W literaturze można spotkać tezę, że w działalności bankowej, począwszy od połowy lat 70. XX w., ryzyko nieprzerwanie wzrasta⁷. Nową, trudną sytuację, o charakterze globalnym, przyniósł zapoczątkowany w połowie 2007 r. kryzys na amerykańskim rynku kredytów hipotecznych.

⁵ Zob. *Prawo bankowe*, red. E. Fojcik-Mastalska, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2010, s. 16-22.

⁶ Zob. M. Bączyk, E. Fojcik-Mastalska, L. Góral i in., *Prawo bankowe. Komentarz*, wyd. 5, LexisNexis, Warszawa 2007, s. 277-278.

⁷ Zob. M. Iwanicz-Drozdowska, *Zarządzanie finansowe bankiem*, PWE, Warszawa 2010, s. 127.

Tabela 2. Polityka kredytowa banków w latach 2007-2009

Rok	2007				2008				2009			
Kwartał	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Kredyty dla przedsiębiorstw												
Kredyty mieszkaniowe												
Kredyty konsumpcyjne												

Objaśnienia: □ łagodzenie ■ neutralnie ■ zaostrożenie

Źródło: *Raport o sytuacji banków w 2009 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2010, s. 20.

W tej sytuacji w Polsce centralne instytucje rynku finansowego, tj. Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Finansów oraz Komisja Nadzoru Finansowego i jej Urząd, podjęły pewne działania przeciwdziałające kryzysowi⁸. Banki komercyjne natomiast dokonały m.in. zmian w realizowanej polityce kredytowej. Systematyczne badania tej problematyki, a w szczególności kryteriów i warunków udzielania kredytów oraz zgłaszanego popytu w polskim sektorze bankowym, prowadzone są przez Narodowy Bank Polski, Departament Systemu Finansowego⁹.

Na podstawie wyników badań NBP, a także ocen UKNF¹⁰, można stwierdzić, że konsekwencją wzrostu ryzyka było ograniczenie aktywności działalności w sektorze bankowym. Podjęto także działania zmniejszające ekspozycję na ryzyko w drodze zaostrożenia polityki kredytowej, co bliżej ilustruje tabela 2.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 2 można stwierdzić, że reakcja banków komercyjnych w warunkach wzrostu zagrożeń w makrootoczeniu była szybka.

Tendencja umiarkowanej aktywności sektora bankowego, mierzona tempem wzrostu sumy bilansowej, zatrudnienia i sieci sprzedaży, jest w warunkach niepewności dalszego rozwoju koniunktury kontynuowana. Sytuacja na rynku kredytowym jest coraz bardziej zróżnicowana, a na decyzje, niezależnie od rodzaju zaangażowania, coraz wyraźniej wpływa presja konkurencyjności.

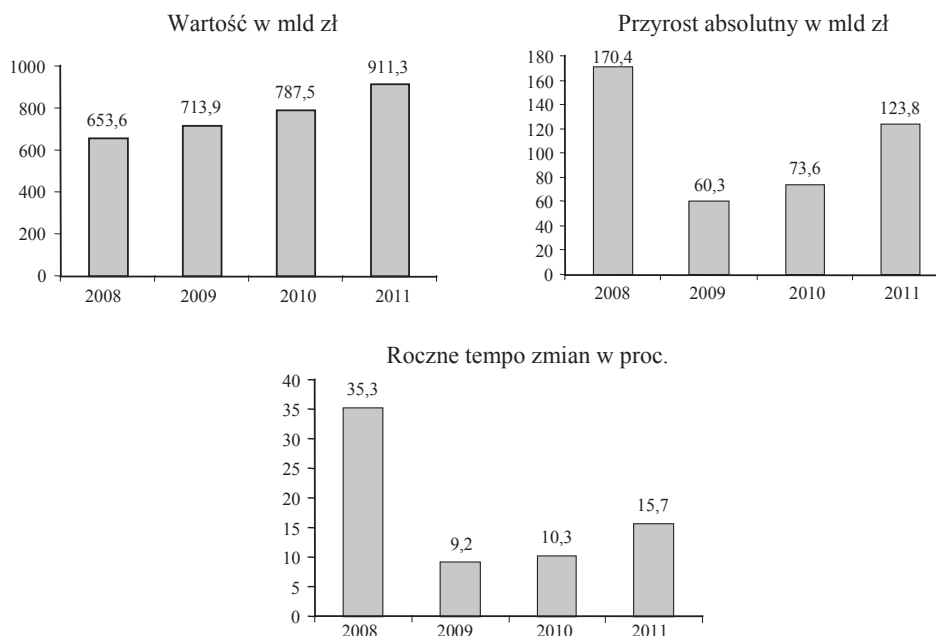
4. Poziom i struktura portfela kredytowego

Portfel kredytowy banku jest ucieleśnieniem realizowanej polityki kredytowej, która, najogólniej, oznacza ogół założeń i procedur jego optymalizacji w wyniku podejmowania zróżnicowanych rodzajów zaangażowań. Rozmiary i kierunek rozwoju akcji kredytowej w Polsce w latach 2008-2011 zaprezentowano na rysunku 3.

⁸ Por. *Polski rynek finansowy w obliczu kryzysu finansowego w latach 2008-2009*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa, maj 2010, s.14-15.

⁹ Por. *Sytuacja na rynku kredytowym. Wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych, trzeci kwartał 2012*, Narodowy Bank Polski, Warszawa, październik 2012.

¹⁰ Zob. *Raport o sytuacji banków w 2009 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2010, s. 20-21.

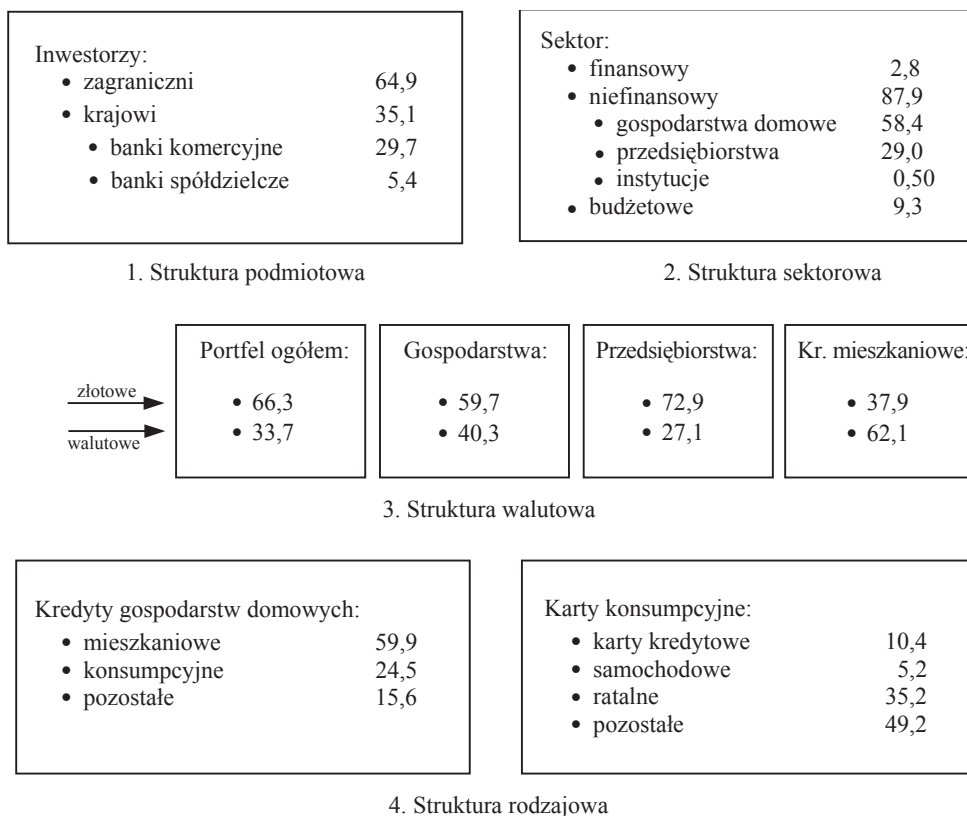

Rys. 3. Poziom i tempo wzrostu portfela kredytowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o sytuacji banków w 2011 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2012, s. 12.

Poziom portfela kredytowego w analizowanym czasie wykazuje tendencję wzrostową z 653,6 mld zł do 911,3 mld zł. Dynamika tego procesu była jednakże bardzo zróżnicowana. Należy pamiętać, że poziom portfela był wypadkową oddziaływania takich czynników, jak zmiany zgłaszanych potrzeb finansowych, preferencje walutowe, polityka kredytowa banków, deprecjacja złotego czy rozwój sytuacji makroekonomicznej. Zdecydowanie najwyższe tempo zmian zarejestrowano w 2008 r., a poziom wskaźnika należał do najwyższych od początku procesu transformacji. W końcowych miesiącach tego roku wystąpiło jednak znaczne wyhamowanie akcji kredytowej, co w dużej mierze wiązało się ze zmianą kursów walut. Dla ilustracji można podać, że po wyeliminowaniu różnic kursowych wzrost zaangażowania kredytowego w czwartym kwartale 2008 r. przebiegał w tempie niemal dwukrotnie niższym niż w analogicznym okresie 2007 r.

Niski poziom wzrostu finansowania podmiotów rynkowych utrzymywał się w latach 2009-2010. W 2011 r. nastąpiło pewne ożywienie, a wartość salda kredytowego zwiększyła się o 123,8 mld zł, tj. o 15,7%. Należy zaznaczyć, że po wyeliminowaniu zmiany kursów walut przyrost wyniósłby tylko ok. 89 mld zł,

Rys. 4. Wybrane cechy portfela kredytowego sektora bankowego w Polsce
(2011 r., w %)

Źródło: opracowanie własne.

tj. o 10,8% (dla roku 2010 odpowiednie wielkości wynosiłyby 55 mld zł oraz 7,3%).

Rok 2011 przyniósł także wzrost finansowania przez inwestorów zagranicznych. W bankach kontrolowanych przez nich saldo kredytów powiększyło się o 80,2 mld zł wobec 43,7 mld zł u inwestorów krajowych, podczas gdy w latach 2009-2010 poziom alokacji w kredytowe aktywa dochodowe wynosił zaledwie 50,4 mld zł (inwestorzy krajowi – 83,4 mld zł).

Wybrane cechy portfela kredytowego sektora bankowego w Polsce przedstawiono na rys. 4.

1. Struktura podmiotowa. Inwestorzy zagraniczni w końcu 2011 r. byli właścicielami podstawowego źródła dochodów, tj. portfela kredytowego, w 64,9%. Należy podkreślić, że dochody odsetkowe stanowiły blisko 61%, z tytułu opłat i prowizji 25%, zaś pozostałe źródła 14% ogółu dochodów banków w 2011 r.

2. Struktura sektorowa. Dominującą i stabilną pozycję w strukturze zajmuje sektor niefinansowy, na który przypadało 87,9% portfela kredytowego ogółem. Tworzą go przede wszystkim gospodarstwa domowe oraz przedsiębiorstwa.

W strukturze kredytów dla gospodarstw domowych dominują kredyty mieszkaniowe (59,9% ogółu) i wykazują one tendencję rozwojową. Kredyty konsumpcyjne z udziałem 24,5% wykazują natomiast stagnację, a począwszy od 2009 r. ich saldo nawet spada.

Kredyty dla przedsiębiorców, gdzie aż 60,2% przypada na mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, w latach 2008-2010 także wykazywały tendencję malejącą, a silne ożywienie wystąpiło dopiero w 2011 r. Na marginesie należy nadmienić, że rozwija się w Polsce rynek alternatywnych źródeł finansowania operacyjnego i inwestycyjnego podmiotów gospodarczych. Znaczącą rolę odgrywają także środki UE, ulokowane zarówno na szczeblu ogólnopolskim, jak i regionalnym.

3. Struktura walutowa. Jedną trzecią portfela ogółem stanowiły kredyty walutowe. Sytuacja w tym zakresie jest niemal diametralnie odmienna w przypadku zaangażowań w inwestycje mieszkaniowe (62,1% ogółu to kredyty walutowe). Działania nadzoru bankowego, ale także świadomość ryzyka kursowego ze strony klientów spowodowały, że udział tych kredytów maleje.

Porównania międzynarodowe wskazują, że poziom zadłużenia przedsiębiorstw jest niski, a Polska zajmuje jedno z ostatnich miejsc wśród krajów UE pod względem udziału kredytów w produkcie krajowym brutto. Lepiej przedstawia się sytuacja gospodarstw domowych, aczkolwiek poziom wskaźnika znacznie odbiega od średniej UE.

Należy podkreślić, iż także w krajach UE notuje się zwolnienie tempa akcji kredytowej, które, według szacunkowych wyliczeń, jest znacznie niższe niż w Polsce.

5. Jakość portfela kredytowego

W latach 2008-2011 nastąpił znaczący przyrost kredytów ze stwierdzoną utratą wartości, a jednocześnie wzrost ich udziału w portfelu, co ilustruje tabela 3.

Kredyty zagrożone koncentrują się generalnie w sektorze niefinansowym, podczas gdy jakość portfela sektorów finansowego i budżetowego jest wysoka.

Ryzyko kredytowe rodzą zaangażowania finansowe gospodarstw domowych oraz przedsiębiorstw. Skalę zjawiska i tempo zmian przybliża tabela 4 (w mld zł).

Tabela 3. Udział w portfelu kredytów
ze stwierdzoną utratą wartości w latach 2008-2011

Rok	Udział	
	w mld zł	w %
2008	30,7	4,7
2009	50,9	7,1
2010	61,8	7,8
2011	66,8	7,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o stanie banków w 2001 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2012, s. 72-73.

Tabela 4. Zaangażowania gospodarstw domowych
oraz przedsiębiorstw (w mld zł)

Rok	Gospodarstwa domowe	Przedsiębiorstwa
2008	14,8	15,2
2009	24,9	27,7
2010	34,1	27,2
2011	38,5	27,8

Źródło: jak przy tab. 3.

Tabela 5. Struktura trudnych kredytów gospodarstw domowych
na koniec 2011 r.

Wyszczególnienie	Kredyty		
	konsumpcyjne	mieszkaniowe	pozostałe
Wartość w mld zł	23,4	7,5	7,6
Udział w %	18,0	2,3	9,2

Źródło: jak przy tab. 3.

Cechą powyższych portfeli jest zdecydowane pogorszenie jakości w 2009 r., a więc w okresie największego spadku tempa rozwoju akcji kredytowej banków.

Wysoki poziom złych kredytów przedsiębiorstw jest ustabilizowany, a wskaźnik udziału wahał się od 11,6% w 2009 r., przez 12,4% w 2010 r., do 10,5% w 2011 r. Aż blisko 72% ogółu przeterminowanych zobowiązań skupiało się w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

Gospodarstwa domowe wykazują wyraźną tendencję rozwojową w zakresie trudnych kredytów. Na koniec 2011 r. było ich 38,5 mld zł, co stanowiło 7,2% ogółu portfela. Strukturę przedmiotową tych kredytów na koniec 2011 r. przedstawia tabela 5.

1. Kredyty konsumpcyjne. Zły portfel w największym stopniu tworzą kredyty spłacane jednorazowo i w rachunku bieżącym (kwota 12,5 mld zł, wskaźnik 19,5%) oraz ratalne (odpowiednio 7,3 mld zł oraz 15,9%). Produktami o wysokiej szkodliwości są także kredyty z tytułu kart kredytowych (18,7%) oraz samochodowe (15,4%), aczkolwiek skala zjawiska jest nieporównywalnie mniejsza (łącznie 3,2 mld zł).

2. Kredyty mieszkaniowe. Notowany jest zarówno wzrost zagrożonych zaangażowań (z 2,1 mld zł w 2008 r. do 7,5 mld zł w 2011 r.), jak również poziomu udziałów w portfelu (odpowiednio z 1,1% do 2,3%). Wystąpiło zjawisko pogorszenia dyscypliny w terminowej regulacji zobowiązań, a związana z tym kwota zwiększa się, co może powodować nasilanie się szeregu ujemnych zjawisk. Szczegółowe analizy zagadnienia kredytów mieszkaniowych wskazują na różne inne ryzyka związane z tym portfelem¹¹.

6. Podsumowanie

Można postawić tezę, że proces transformacji przybliżył sektor bankowy w Polsce do rozwiązań funkcjonujących w krajach zachodnich. Sektor ten dojrzeva i staje się nowoczesny oraz konkurencyjny. Proces przeobrażeń trwa nadal, a dalszy jego kierunek determinować będą impulsy płynące z dwóch płaszczyzn, tj. sytuacji makroekonomicznej i przebiegu integracji z UE.

W świetle przedstawionych rozważań można stwierdzić, że wzrost ryzyka zewnętrznego ograniczył tempo akcji kredytowej banków, tak w Polsce, jak i w innych krajach UE. W procesie kształtowania portfela dostrzec można pewną deformację. Relatywnie niski jest udział banków w finansowaniu podmiotów gospodarczych. Po kredyty bankowe w celach inwestycyjnych sięga tylko około 30% przedsiębiorców¹². Rozwija się zainteresowanie źródłami finansowania pozabankowego. Niski poziom przyrostu salda kredytów czy regres jest charakterystyczny dla większości lat pierwszej dekady XXI w. Na marginesie można zaznaczyć, że w tym samym czasie podmioty aktywnie uczestniczyły w rozwoju rynku faktoringu czy leasingu.

¹¹ Zob. *Raport o sytuacji banków w 2011 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, s. 33 i nast.

¹² Szerzej zob. *Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2011*, Bank Pekao SA, Warszawa, grudzień 2011.

Literatura

- Balcerowicz L., *Rozwój systemu finansowego*, „Bezpieczny Bank” 2005, nr 4.
- Bączyk M., Fojcik-Mastalska E., Góral L. i in., *Prawo bankowe. Komentarz*, wyd. 5, LexisNexis, Warszawa 2007.
- Iwanicz-Drozdowska M., *Zarządzanie finansowe bankiem*, PWE, Warszawa 2010.
- Krysiak A., Staniszevska A., Wiatr M.S., *Zarządzanie portfelem kredytowym banku*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012.
- Polski rynek finansowy w obliczu kryzysu finansowego w latach 2008-2009*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa, maj 2010.
- Prawo bankowe*, red. E. Fojcik-Mastalska, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2010.
- Pyka I., Cichorska J., Cichy J., *Portfele aktywów bankowych. Analiza teoretyczno-empiryczna*, CeDeWu, Warszawa 2012.
- Raport o sytuacji banków w 2009 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2010.
- Raport o sytuacji banków w 2010 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2011.
- Raport o sytuacji banków w 2011 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2012.
- Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2011*, Bank Pekao SA, Warszawa, grudzień 2011.
- System bankowy w Polsce w latach dziewięćdziesiątych. Uaktualniony*, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2001.
- Sytuacja na rynku kredytowym*. Wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych, trzeci kwartał 2012, Narodowy Bank Polski, Warszawa, październik 2012 r.
- Włodarczyk B., *Polski rynek kredytów w okresie światowego kryzysu finansowego*, CeDeWu, Warszawa 2012.
- Zombirt J., *Ewolucja struktury własnościowej i nadzoru bankowego*, w: *Horyzonty bankowości 2011. Raport specjalny*, „Miesięcznik Finansowy Bank” 2011, s. 24-27.

The Loan Portfolio of the Polish Banking Sector Under Conditions of Increased Risk

Abstract. *This paper attempts to provide a more complete description of the trend of changes in the loan portfolio of Polish banks after 2007, a period which has been marked by increasing risk. Focus is placed on the following issues: the post-transformation characteristics of the banking sector, the banks' lending policies under economic instabilities, the growth rate and the pace of changes in the non-financial sector loan portfolio, and the quality of active loans. The study predominantly relies on recent publications and reports by the Financial Supervision Commission (KNF) and the National Bank of Poland; information on the lending policies of selected banks has been referenced from materials supplied by the banks themselves.*

Keywords: *banking sector, loan portfolio, quality of credit exposure, credit risk*